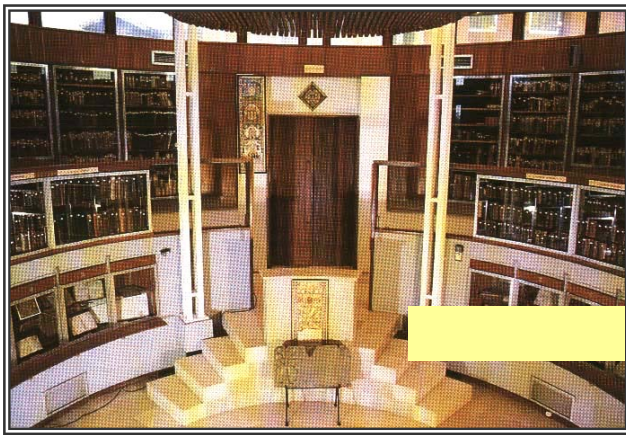
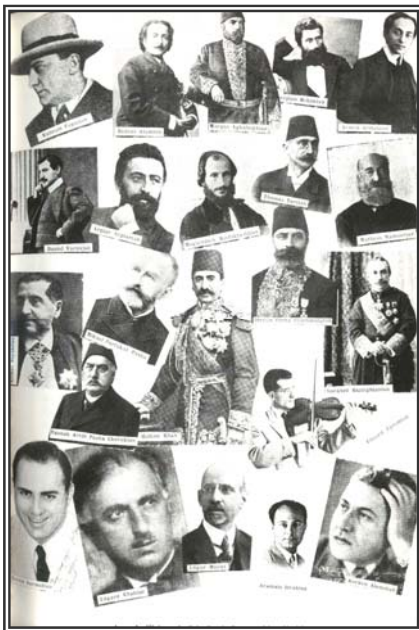

به مناسبت ۳۰۰-امین سال بنیانگذاری نگاهی به تاریخ جامعه ارمنی مختاریان

سیاستتسی در جزیره سن لازار مدرسه ای بنام "واژاران" بنیان گذارد. در سال ۱۸۳۳ مدرسه "مورادیان" در پادوا (شمال ایتالیا)، مدرسه "راپایلیان" در ونیز (۱۸۳۶) تأسیس شدند که بعدها در سال ۱۸۷۳ با هم ادغام شده تحت عنوان مدرسه "موراد-راپایلیان" به فعالیت خود ادامه داد. در سال ۱۸۴۶ مدرسه دیگری در پاریس تأسیس شد که بعدها تحت عنوان "آموزشگاه مورادیان پاریس" قرار گرفت. این آموزشگاه ها تا امروز فعال هستند.

جامعه مختاریان ونیز ایتالیا در سال ۱۸۴۳ ماهنامه بسیار ارزشمند "بازماو" را با محتوای ارمنی شناسی- فیلولوژی بنیان نهاد که تا امروز منتشر می گردد. کتابخانه متون خطی و چاپی مختاریان در سن لازار ونیز یکی از ارزشمندترین مراکز حفظ آثار قدیمی ارمنی به شمار می رود.

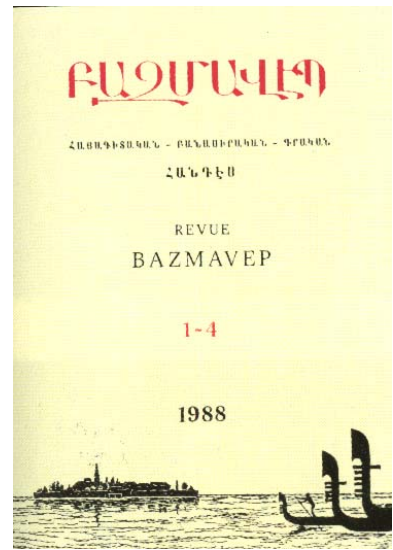
در سال ۱۷۷۲ در زمان رهبری س. ملگونیان (۱۷۹۹-۱۷۱۷) گهری از اعضای جامعه مختاریان به رهبری آ. بابیکیان (۱۸۲۵-۱۷۳۸) به علت اختلاف نظر از جامعه ونیز جدا و در سال ۱۷۷۳ در تریست و از ۱۸۱۱ در شهر ونیز اتریش مستقر شدند و جامعه مختاریان ونیز را تشکیل دادند. این جامعه جدید فعالیت های خود را توسعه داد و در استامبول، ازبیر، تریست و دیگر جاها اقدام به تأسیس مراکز آموزشی نمود. اینان نیز فعالیت های خود را با محتوای

الهیات و مسایل دینی آغاز کردند و آثار معددی مسر نمودند. این در سال های ۶۳-۱۸۴۷ هفته نامه "اروپا" و از ۱۸۸۷ ماهنامه "هاندس آمسوریا" را منتشر می کنند. چه در "بازماو" و چه در "هاندس آمسوریا" مقاله های بسیار ارزشمند علمی در زمینه ارمنی شناسی بچاپ می رسند.

امسال مصادف با ۳۰۰-امین سال تشکیل جامعه مختاریان می باشد و به همین مناسبت نشریه لويس شماره حاضر را به پاس خدمات ارزنده مختاریان به آنان اختصاص داده است.

مدیر مسئول و سردبیر نشریه لويس

جامعه و سازمان های فرهنگی- دینی (کاتولیک) مختاریان (جامعه ونیز و وین) بسال ۱۷۰۱ توسط مختیار سیاستتسی در استامبول بنیانگذاری شد. هدف اصلی این جامعه انجام فعالیت های مذهبی، آموزشی- تربیتی، علمی و فرهنگی است. در آغاز نام آن "جامعه مذهبی آنتونیان" بود. در سال ۱۷۰۶ به متون (Meton) در یونان که در آن زمان در دست جمهوری ونیز بود، منتقل گردید و از سال ۱۷۱۷ در جزیره سن لازار در نزدیکی ونیز ایتالیا مستقر می باشد. این جامعه در راستای مذهبی- کاتولیک و ارمنی شناسی- فیلولوژی فعالیت خود را آغاز نمود و در دوران اولیه برخی از ادبیات مذهب کاتولیک به ارمنی ترجمه و منتشر شد. به موازات این فعالیت ها در زمینه ترجمه و تفسیر منابع غنی تاریخنگاری از زبان ارمنی کلاسیک به زبان نوین کوشش های چشمگیر و ارزشمندی صورت گرفت. یکی از کارهای ارزشمند انتشار جلد های اول و دوم " فرهنگ زبان ارمنی" (۶۹-۱۷۴۹) بود.

از نیمه دوم سده ۱۸م. جامعه مختاریان دوران فرهنگی شکوفایی گذراند. از چهره های درخشان فرهنگی و علمی این دوران می توان گ. آوتیکیان (۱۸۲۷-۱۷۵۰)، م. چامچیان (۱۷۲۳-۱۷۳۸)، م. آوگریان (۱۸۵۴-۱۷۶۲)، ه. آوگریان (۱۸۵۴-۱۷۷۴)، غ. اینچیچیان (۱۸۳۳-۱۷۵۸)، م. جاجاخچیان (۱۸۳۵-۱۷۷۰)، ی. یوماچیان (۱۸۴۸-۱۷۷۷)، غونند آلیشان (۱۹۰۱-۱۸۲۰)، گ. زاربهانالیان (۱۹۰۱-۱۸۲۷) و دیگران را نام برد. سلسله انتشارات مربوط به "آثار پیشینیان" و "آثار گزیده" مؤلفان قدیم و جدید بتدریج به حلیه طبع آراسته شدند. از این دست آثار می توان موارد زیر را یادآور شد: "ادبیات" گریگور نارکاتسی، "خطابه های" بارسغ کساراتسی، "تاریخ ارمنیان" اثر پاستوس بوزاند، "بهبود بیماری ها" اثر مختیار هراتسی، "ادبیات" داویت آناهغت، "ادبیات" یغیشه، "ادبیات" موسس خورناتسی و آثار دیگر کلاسیک های ارمنی و بین المللی.

دانشمندان و پژوهشگران جامعه مختاریان در خلق آثار مستقل خود نیز گامهای بلندی برداشتند. از این دست کارها می توان موارد زیر را نام برد: "تاریخ ارمن" اثر م. چامچیان (جلدهای ۱-۳، ۸۶-۱۷۸۴)، "تذکره کامل قدسین" اثر م. آوگریان (جلدهای ۱۲-۱، ۱۸۱۵-۱۸۱۰)، "داراپاتوم" اثر غ. اینچیچیان (جلدهای ۸-۱، ۲۸-۱۸۲۴)، "جغرافیای چهار سوی جهان" (جلدهای ۱۱-۱، ۰۸-۱۸۰۲)، "جغرافیای سیاسی"، "سیسوان" (۱۸۸۵)، "آبازارات" (۱۸۹۰)، "سیساکان" (۱۸۹۳) اثر غ. آلیشان (۱۸۳۵)، "لغت نامه جدید زبان ارمنی" (جلدهای ۲-۱، ۳۷-۱۸۳۶)، اثر گ. آوتیکیان، غ. سیورملیان و م. آوگریان، "تاریخ کتابت ارمنی" (جلدهای ۲-۱، ۷۸-۱۸۶۵) اثر گ. زاربهانالیان و جز اینها. در همان دوران آثار ادبی و هنری کلاسیک نیز مورد توجه خاصی قرار می گرفت.

از نیمه دوم سده ۱۹م. کلاسیسیزم جای خود را به سبک جدید رومانسیسم داد و بنیانگذار این جریان همانا غونند آلیشان بود (آثار "هایوتس آشخاریک"، "بلبل آوارایر"، "هرازدان"، "هایرونی"، "نواگک" و غیره).

جامعه مختاریان فعالیت های آموزشی و پرورشی خود را از قدیم پایه گذارد. آنان به عنوان تربیت جانشینان علمی در سال ۱۷۲۳ به همت مختیار

جامعه ارمنی ایران

سخنرانی میکایل استامبولچیان

میکایل استامبولچیان از منتقدان نامدار سینمای ارمنستان که میهمان کشورمان بود بنا به دعوت نشریه لوپس روز جمعه ۲۵ خرداد ماه در سالن اجتماعات انجمن اجتماعی ارمنی تهران (کلوب ارمنه) در باره "نقد کنونی سینما" سخنرانی نمود.

اجرای نمایش

نمایشنامه "داستان های نیکمک های سبز" در تاریخ ۱۷ و ۱۸ خرداد به کارگردانی هنریک خاچاطوریان در انجمن دانشگاهیان اجرا شد. همچنین گروه تئاتر تاشچیان روزهای پنجشنبه و جمعه ۱۷ و ۱۸ خرداد نمایش "منم، آمده ام" نوشته ژیرایر آتانیان را به کارگردانی سورن مناساکانیان به اجرا در آورد.

سخنرانی در هوسک

در تاریخ ۱۸ خرداد بنا به دعوت انجمن هوسک آقایان عنایت الله رضا و کاوه بیات که در سمینار بین المللی مربوط به ۱۲۰-امین سال تأسیس آموزشگاه "ژئالاکان" شهر شوشی شرکت کرده بودند. نظرات و برداشتهای خود را از این سمینار بیان کردند.

ایران

استقبال ایران و جهان از پیروزی خاتمی

- جوانان و مردم برای پیروزی خاتمی جشن و شادمانی به راه انداختند.
- شخصیت های سیاسی- مذهبی و احزاب و گروهها با انتشار بیانیه های جداگانه به خاتمی تبریک گفتند.
- رهبران بسیاری از کشورهای جهان با تبریک به خاتمی خواستار گسترش روابط با ایران شدند.

اعتراض وزارت ارشاد در مورد تعرض به خبرنگاران خارجی

در پی تعرض به چند خبرنگار خارجی در آستانه و بعد از انتخابات ریاست جمهوری معاون مطبوعاتی وزارت ارشاد ضمن گفت و گو با ایسنا توضیحاتی ارائه کرد.

وی گفت: در چند روز گذشته مواردی را داشته ایم که خبرنگاران یا عکاسان یا فیلمبرداران خارجی و افراد ایرانی که با آنها کار می کردند، از سوی نیروهای انتظامی یا لباس شخصی های مسلح که از ارائه کارت شناسایی خودداری کرده اند برخوردی داشته و مشکلاتی برایشان ایجاد شده است. تا جایی که به نیروی انتظامی مربوط می شود، خبرنگاران را به مراکز انتظامی و کلانتریها برده اند و بعد از تماس با مطبوعات خارجی نوعاً مشکل رفع شده است.

ارمنستان

تبریک کوچاریان به خاتمی

روبرت کوچاریان رئیس جمهور ارمنستان پیروزی محمد خاتمی در انتخابات ریاست جمهوری ایران را تبریک گفته است. ایروان مطمئن است که در سالیان اخیر سیاستی که از سوی ایران در قبال ارمنستان اجرا شده است با پیروزی خاتمی تغییر نخواهد کرد و پیگیرانه به آن عمل خواهد شد.

روبرت کوچاریان رئیس جمهور ارمنستان اشاره کرده است که "ایران کشور دوست ارمنستان است و کلیه پیش بینی ها حاکی از آنند که روابط ارمنی - ایرانی توسعه خواهند یافت."

شبهه تلویزیونی "آر" ۱۰/۰۳/۲۲

در سال جاری احداث خط لوله گاز

ایران - ارمنستان آغاز خواهد شد

آقای گفام غریبجانیان سفیر ارمنستان در

ایران در این مورد اطمینان داد

تهران تا کنون چندین بار اعلام نموده است که به تاخیر افتادن احداث خط لوله گاز ایران - ارمنستان به علت آمادگی نداشتن ارمنستان می باشد. سفیر ارمنستان چنین گفته است: "مسئله، پیرامون قیمت گاز می باشد". اما باید بگویم که در این خصوص مذاکراتی صورت گرفته و در پی واریانت هائی هستیم که بتوانیم این مسئله را حل نماییم. من مطمئن هستم که احداث خط لوله گاز ایران - ارمنستان در سال جاری آغاز خواهد شد. حتی می توانم بگویم که طرف ارمنی فعالیت های خود را در زمینه طرح آغاز نموده است. قابل ذکر است که بین دو کشور پیرامون خط لوله گاز هیچگونه مسئله سیاسی وجود ندارد. این مسئله فقط جنبه اقتصادی دارد که آنهم قابل حل می باشد.

مطبوعات ایران به مراتب بر مسئله احداث خط لوله گاز ایران - ارمنستان اشاره می کند. قابل ذکر است که نشریه "تهران تایمز" در شماره ۲۳ ماه مه مسئله فوق را چنین تجزیه و تحلیل نموده است: طرف روسی که قرار بود نسبت به احداث خط لوله گاز کمک مالی نشان دهد، علاقمندی خویش را از دست داده است. باید بگویم که: "مقامات سیاسی ایران و ارمنستان تصمیمات مثبتی پیرامون احداث خط لوله گاز ایران - ارمنستان گرفته اند. قابل ذکر است که احداث خط لوله گاز ایران - ارمنستان نه فقط از نظر اقتصادی بلکه از نظر سیاسی دارای دورنمایی مهم می باشد."

پی نوشت:

از یکی از منابعی که به مقامات ایران نزدیک می باشد اطلاع یافتیم که آقای خاتمی شخصاً پیگیر طرح خط لوله گاز ایران - ارمنستان می باشند و حتی یکبار به مناسبتی چنین گفته است: بدون در نظر گرفتن هیچ چیز، خط لوله گاز احداث خواهد شد."

تاتول هاگوپیان،

تهران، آژک ۱۰/۳/۲۴

آن دسته افرادی که مسلح بوده اند و هویت مشخصی دارا نبوده اند با اهانت به خبرنگاران خارجی مشکلاتی ایجاد کرده اند که متأسفانه تبلیغات سوئی می تواند در پی داشته باشد، البته ما تلاش کردیم که این برخوردها را سوء تفاهم جلوه بدهیم.

شهیدی خاطر نشان کرد: فردی ایرانی به نام قربان پور برنجی که فیلمبردار یک مؤسسه خارجی می باشد از سوی افرادی مورد تعرض و پرخاش واقع شد و حتی فیلم او را گرفتند، چشمهپاش را بستند و به گفته این آقا توهینهای زشتی به او کرده و رهایش نمودند. خبرنگار گروه تلویزیونی انگلیس بی. بی. سی. را نیز در حوالی پارک ملت بازداشت کردند و به نیروی انتظامی برده و فیلمش را توقیف و تماشا کردند و وقتی از طرف ما فردی به آنجا رفت سه تا چهار ساعت ایشان را معطل کردند.

وی اظهار داشت: من اعتماد دارم که خبرنگاران خارجی باید طبق ضوابط کشور کار کنند و این ابهام وجود دارد که وقتی ما برای خبرنگاران خارجی کارت صادر می کنیم چطور می توانیم به آنها توضیح بدهیم که باید پاسخگوی افرادی باشند که نمی شود هیچ گونه هویتی از آنها احراز کرد.

وی افزود: اگر ما می خواهیم در یک فضای اطلاع رسانی آزاد کار مسئولانه ای انجام بدهیم، طبیعی است به این صورت نمی توانیم از عهده آن برآیم.

کاهش مالیات حقوق و دستمزد کارمندان و کارگران تصویب شد

قانون فعلی مالیات ایران، ناکارآمد و دردسرساز است. به همین دلیل دولت در سال گذشته تصمیم گرفت که قانون فعلی را اصلاح کند. کمیسیون اقتصادی مجلس چندین ماه است که بر روی این لایحه کار کارشناسی انجام می دهد. روز گذشته کلیات لایحه اصلاحیه قانون مالیاتهای مستقیم در مجلس تصویب شد.

در لایحه پیش بینی شده است که سقف معافیت مالیاتی حقوق و دستمزد کارمندان و کارگران به ترتیب تا ۱۱۴ و ۱۰۴ هزار تومان باشد. کاهش نرخ های مالیاتی و بررسی میزان معافیت های مالیاتی از محورهای مهم لایحه اصلاح قانون مالیاتها است. کارشناسان معتقدند تصویب این لایحه تأثیر مثبتی بر سطح معیشت کارگران و کارمندان دارد.

فروش اقساطی خودرو به

اقشار کم درآمد

وزیر صنایع و معادن گفت: قسمت خودرو در مقایسه با نرخ های بین المللی خیلی بالا نیست، بلکه قدرت خرید مردم پایین است. اسحاق جهانگیری در گفت و گو با خبرنگار اقتصادی ایسنا، به سیاست وزارت صنایع و معادن به منظور ایجاد امکان خرید خودرو توسط اقشار کم درآمد جامعه اشاره کرد و افزود: طراحی یکی از خودروهای تولید داخلی به گونه ای که با قیمت پایین به بازار ارائه شود و فروش اقساطی خودرو به اقشار کم در آمد جامعه، از برنامه های وزارت صنایع و معادن در این زمینه است.

گردهمایی ۵۰۰ نماینده از کشورهای اتحادیه بین المللی کالاهای تولیداتی در ایروان

در سالهای اخیر سعی می شود موقعیت جغرافیائی ارمنستان در مسیر تأمین منافع جهانی مورد استفاده قرار گیرد. حدود ۵۰۰ نفر از کشورهای اتحادیه بین المللی کالاهای تولیداتی در ایروان گرد هم آمده و این مسئله را که چگونه می توان ارمنستان را بصورت مرکز ترانزیت کالاهای بین کشورهای مشترک المنافع، اروپای شرقی و خاور نزدیک درآورد مورد بررسی قرار دادند.

شبکه سراسری تلویزیون ۱۰/۰۳/۲۴

کمکهای ارسال شده به بخش کشاورزی ارمنستان بخش کشاورزی ارمنستان پنجمین کمک خود را از دولت ژاپن دریافت می کند. با ۴۰۰ میلیون ینی که دولت ژاپن در اختیار ارمنستان قرار می دهد کوششهای و تراکتور خریداری خواهد شد. قابل ذکر است که ۵۰۰ تن کود شیمیائی از ایران وارد ارمنستان شده است.

شبکه سراسری تلویزیون ۱۰/۰۳/۲۴

تلاش ارمنستان جهت تحکیم روابط با اتحادیه اروپا ارمنستان درصدد است روابط خود را با اتحادیه اروپایی نزدیکتر سازد برای همین هم به توافق رسیده اند تا به روندهای همکاری تسریع بخشد زیرا این امر به انجام اصلاحات در عرصه های مختلف کمک خواهد کرد. در چارچوب همکاری متقابل سال ۱۹۹۵، بموجب همکاری با کشورهای عضو اتحادیه اروپایی اقتصاد توسعه خواهد یافت. در چارچوب سفر رئیس جمهور ارمنستان به اروپا عرصه انرژی مورد بررسی قرار گرفته است. خصوصاً پیشنهاد شده است تا انتقال به منابع جایگزین انرژی برق انجام گیرد. اسکاتلند اعلام کرد که ارمنستان مخالف این پیشنهاد نیست ولی قبل از هر چیز باید این منبع را یافت، منبعی که بتواند با حجم تولید انرژی جایگزین نیروگاه اتمی شود.

اتحادیه اروپایی درصدد است ارمنستان را به مرکز فن آوریهای اطلاع رسانی منطقه تبدیل نماید. برنامه ریزی می شود تا در رابطه با زمینه فوق الذکر همایشی صورت گیرد. بعد از عضویت در شورای اروپایی یک گروه مونیترینگ وابسته به ریاست جمهوری ارمنستان ایجاد شد. و این گروه بر روند اجرای تعهدات نظارت می کند. ۶ کنوانسیون اروپایی منعقد شده و اصلاحات تجاری انجام گرفته است و اما درخصوص آنچه که به قرارداد منعقد در اجلاس شورای امنیت جمعی مربوط می شود اسکاتلند چنین اضافه نمود: برای مسائل امنیتی این یک قرارداد اساسی است. روسیه عضو شورای امنیت جمعی است و در صورت وجود هر نوع تجاوز نسبت به ارمنستان باید از ارمنستان دفاع کند. من فکر می کنم که این مسأله برای ما بسیار مهم می باشد. اسکاتلند روابط ارمنی - روسی را عالی ارزیابی کرد اسکاتلند عضویت ارمنستان در کمیسیون حقوق بشر در چارچوب سازمان ملل را پیروزی جدی در سیاست خارجی ارزیابی کرد. اسکاتلند با اشاره کردن به مسأله قره باغ چنین اظهار داشت که هیچکس نمی تواند انکار کند که در پاریس و کی وست پیشرفت جدی به ثبت رسیده است ولی بعد از سفر

اخیر رؤسای مشترک گروه مینسک به منطقه مشکلات جدی ایجاد شد که در نتیجه این مشکلات ملاقات ژنو به تأخیر افتاد. به عقیده اسکاتلند مذاکرات باید بر اساس توافق های کسب شده در ملاقات پاریس و کی وست ادامه یابد. اسکاتلند بعید محسوب نکرد که در ملاقات ۱۶ ژوئن پوتین و بوش مسأله قره باغ نیز بررسی خواهد شد و حل مسأله، تنها از طریق طرفین درگیر امکان پذیر می باشد، در نظر گرفته می شود که طرف قره باغی نیز در حل مسأله شرکت نماید.

شبکه تلویزیونی "آر" ۱۰/۰۳/۲۳

روسیه هرگز ارمنستان را ترک نخواهد کرد بوریس پاستوخوف معاون رئیس هیئت پارلمانی روسیه که اخیراً در ایروان بسر می برد، گفته است که روسیه هرگز ارمنستان را ترک نخواهد کرد.

پاستوخوف خاطرنشان کرد که تنها به این دلیل که هر دو کشور علاقمند توسعه روابط اقتصادی و همکاری نظامی هستند، روسیه و ارمنستان یکدیگر را از دست نخواهند داد. وی تأکید کرد: "فرهنگهای ما نه تنها از لحاظ سنت بلکه از لحاظ تماسهای متقابل شخصیتهای علمی، فرهنگی و هنری نیز همبستگی متقابل دارند".

باید خاطرنشان کرد که در مذاکرات مجلس ملی ارمنستان و دوما دولتی روسیه در ایروان نگرانی از امکان خروج تدریجی روسیه از منطقه ابراز شد. بگفته آنها غرب بطور فعال در فرار مغزهای نابغه و اقتصادی کشورهای منطقه ای سرمایه گذاری می کند، و متأسفانه روسیه امروز چنین کاری نمی تواند انجام دهد. غیر از این در طی ملاقات خاطرنشان شده است که ترکیه سعی می کند در مقابل شکستهای ۲۰۰ سال اخیر تلافی جوئی کند. در نتیجه این "مانورها" روسیه و ارمنستان می توانند تحت فشار قرار گیرند. نمایندگان روسیه گفته اند که روسیه به تنهایی نمی تواند از تحت این فشار خارج گردد.

"زرکالو"، نوایه ورمیا ۱۰/۰۳/۲۳

کوچاریان، علی اف و شوارنادزه دعوت سفر به تهران را دریافت نموده اند سران کشورهای قفقاز دعوتی جهت سفر رسمی به ایران در سال ۲۰۰۱ را دریافت نموده اند. اما این مورد هنوز مشخص نیست که سفر روبرت کوچاریان، حیدرعلیف و شوارنادزه در کدام ماه سال جاری صورت خواهد گرفت. در ضمن این مورد نیز بعید نمی باشد که این سفر به علل مختلف و زمان نامشخص به تاخیر خواهد افتاد. آقای گنچام غربیجیان سفیر جمهوری ارمنستان در جمهوری اسلامی ایران بر این نظریه باشد که: "سفر رئیس جمهور ارمنستان صورت خواهد گرفت". قابل ذکر است که وزارت امور خارجه ایران به زمان مشخص سفر سران کشورهای قفقاز اشاره نموده اما اظهار امیدواری نمود که کوچاریان به تهران سفر خواهد نمود. سفر شوارنادزه و علیف نا مشخص تر می باشد. اگر چه روابط گرجی - ایرانی بطور طبیعی پیشرفت می کند، اما روابط آذری - ایرانی چنین نیست. چنین تصور می شود که سفر حیدر علیف به تهران به تاخیر خواهد افتاد. البته علل آن زیاد هم پوشیده نیست. مگر نه اینکه علیف بیمار

است. در ضمن علی اف از سال ۱۹۹۷ که هنوز بیمار نبود قصد سفر به ایران داشت.

*/ تاتول هاکیویان، آزگ ۱۰/۰۳/۲۴

در قره باغ اسرای جنگی وجود ندارند

ماسیس مالخاسیان کفیل معاون وزیر امور خارجه در تاریخ ۱۲ ژوئن در وزارت امور خارجه جمهوری قره باغ با گروه کاری بین المللی در امور جستجوی مفقودالترین و آزادی اسرای جنگی در منطقه درگیری قره باغ به ریاست برنهارد کلانز (آلمان) ملاقات کرده است. در ترکیب گروهی که به استیپاناکرت آمده است، نمایندگان روسیه، گرجستان، آذربایجان و قره باغ هستند.

در طی ملاقات مسائل مربوط به فعالیت گروه در منطقه و دورنمای همکاری آن با طرف قره باغ بررسی شده اند ماسیس مالخاسیان آمادگی مقامات قره باغ جهت کمک به کار گروه بین المللی اعلام کرده و گفته است که سیاسی کردن مسائل بشردوستانه و بویژه مسأله جستجوی مفقودالترین و اسرای جنگی غیر مجاز است.

گولوس آرمینی، ۱۰/۰۳/۲۴

ایران آذربایجان را متهم می کند

علیرضا بیگدلی سفیر سابق جمهوری اسلامی ایران در آذربایجان و رئیس اداره دوم کشورهای مشترک المنافع وزارت امور خارجه ایران در مصاحبه ویژه با شبکه تلویزیونی "لیدر" گفته است که تهران برای میانجیگری در حل مسأله قره باغ آماده است. در عین حال وی مقامات باکو را در نادیده گرفتن پیشنهادهای متعدد ایران در این خصوص متهم نمود: "از ما پیشنهادهای مشخص حل مناقشه می طلبند. مگر گروه مینسک OSCE که بعنوان میانجیگر فعالیت دارد و بنظر خود پیشنهادهای مشخصی دارد، به نتیجه ای رسیده است؟"

بیگدلی بر این موضوع تأکید دارد که ایران ضامن صلح و ثبات در قفقاز می باشد. "طول مرز ایران با کشورهای منطقه ۷۹۶ کیلومتر است. ایران در ۴ نقطه با طرفین درگیر مجاور است: آذربایجان، ارمنستان، نخجوان و بعد از اشغال، با قره باغ. کدام کشور دیگر چنین امتیازی دارد؟ پس چرا کشور از قاره دیگر می تواند در روند مذاکرات حل مناقشه شرکت کند و ما نمی توانیم؟"

بگفته بیگدلی رؤسای مشترک OSCE به حل مناقشه قره باغ علاقمند نیستند. ضمناً نیازی به جستجوی مکانیزمی که به ایران اجازه شرکت در مذاکرات خواهد داد، وجود ندارد. بنظر بیگدلی برای این کار انجام مذاکرات دوجانبه بین آذربایجان و ایران کافی است: "ارمنستان سعی می کند با ایران به توافق برسد. ما آماده هستیم از مواضع آذربایجان پشتیبانی کنیم. اما این امر به خود آذربایجان بستگی دارد."

بگفته بیگدلی ایران اکنون نه به مقامات رسمی باکو و احزاب سیاسی که مدت زیادی در باره این تمایل تهران می دانند، بلکه مستقلاً به مردم آذربایجانی پیشنهاد شرکت در روند مذاکرات می کند: "من گفته ام که اجرای پیشنهاد های جدید OSCE موجب تقسیم آذربایجان خواهد شد. اکنون سخن در مورد آن نیست که مسئله چگونه باید حل شود. در پیشنهاد های OSCE سخن در باره دریافت اراضی از یک طرف

درگیر و واگذاری آن به طرف دیگر است. این موضع رسمی ایران در رابطه با پیشنهادات جدید OSCE است.

دیپلمات ایرانی همچنین یک بار دیگر آن بیاناتی را که تهران از ارمنستان پشتیبانی می کند، تکذیب نموده است. وی این صحبتها را "بازای های" سیاسی نامید. بگفته بیگدلی مردم آذربایجانی بسیار خوب با نیروهای که پشت این سر و صدا ایستاده اند، آشنا هستند؛ "بگذار از ما پشتیبانی بخواهند. و اگر ما کمک نکنیم، آذربایجان حق خواهد داشت ایران را بعنوان کشوری که تمایلات ارمنی گرا دارد، اعلام کند".

گولوس آرمینی ۱۰/۰۳/۲۴

نقض قوانین مرزی

مرزبانان روسی مستقر در آرتاشات در شب ۱۲ ژوئن، دوتن از ساکنین حومه ایلدیر ترکیه را دستگیر نموده اند. ویاجسلاوف دیروکوف فرمانده نیروهای روسی آرتاشات پیرامون این مورد فوق چنین گفته است که، شهروندان ترکیه بوقت محلی ۲۳:۴۳ دستگیر شده اند، و علت گذشتن مرز ارمنستان را چنین توضیح داده اند که: ما چوپانانی هستیم که به دنبال گوسفند های گم شده می گردیم. فرمانده مرزبانان روسی سخنان خویش را چنین ادامه داده است که بعد از جستجو مشخص گردید که هیچ گوسفند گمراهی در آن محوطه وجود ندارد. گذشته از آن شهروندان ترکیه با خود تلفن های همراه داشتند.

وزارت امنیت ملی جمهوری ارمنستان این واقعه را دنبال می کند، بازجویی ادامه دارد. قابل ذکر است که از اوائل سال ۲۰۰۱ تا کنون ۴ نفر از ۹ نفری که جهت عبور از مرز ارمنستان دستگیر شده اند از سوی مرزبانان روسی مستقر در آرتاشات بوده است.

شبکه تلویزیونی پرومتوس ۱۰/۰۳/۲۲

شرکت PMF لبنانی در شبکه تلفن قره باغ سرمایه گذاری خواهد کرد

دولت جمهوری قره باغ مذاکراتی را با شرکت PMF لبنانی پیرامون انعقاد قرارداد لیزینگ برای بهره برداری از شبکه تلفن جمهوری، انجام می دهد. به گزارش خبرگزاری مدیا ماکس آنرولد آبراهامیان وزیر اصلاحات ساختاری و اقتصادی جمهوری قره باغ در این خصوص خطاب به سرویس ارمنی رادیو آزادی اعلام کرده است. به گفته وی در حال حاضر شرایط معاملات مهیا می شود.

به گفته وزیر "بعد از ارائه برنامه تجاری و حجم سرمایه گذاری از سوی PMF تصمیمی اتخاذ خواهیم کرد".

آ. آبراهامیان اشاره کرده است که شرکت PMF ابراز آمادگی کرده است تا طی دو سال برای توسعه "آرتساخ کاب" ۱۰ میلیون دلار سرمایه گذاری نماید. وزیر گفته است برای مدرنیزه و تجهیز کردن کامل شبکه تلفن قره باغ ۳۰ میلیون دلار سرمایه لازم است.

هاباستانی هانراپوتیون ۱۰/۰۳/۲۳

نقش ایران در روند حل مسئله قره باغ

به گزارش خبرگزاری اینتر فاکس مشاور وزیر امور خارجه ایران اعلام کرده است که ارمنستان و سایر کشورهای منطقه در بستر تدوین سیاست منطقه نقش مهمی برای ایران دارند. به گفته وی محمد خاتمی

رئیس جمهور منتخب ایران درصدد است به همکاری با کلیه کشورهای قفقاز توسعه بخشد. با صحبت کردن در مورد مسأله قره باغ مشاور وزیر امور خارجه اشاره کرده است که ایران حاضر است شرکت خود را در روند مسالمت آمیز فعالیت نماید ولی در تهران منتظر بررسی این مسأله از سوی رؤسای مشترک گروه مینسک OSCE هستند.

شبکه تلویزیونی "آر" ۱۰/۰۳/۲۲

جمهوری اسلامی ایران به همکاری ایران - ارمنستان اهمیت می دهد

جمهوری اسلامی ایران به همکاری ایران - ارمنستان اهمیت می دهد. آقای فیروز دولت آبادی مشاور وزیر امور خارجه و رئیس اداره امور کشورهای مشترک المنافع در وزارت امور خارجه ایران چنین گفته است: ارمنستان نیز مانند کشورهای دیگر منطقه در بستر تدوین سیاست منطقه ای برای ایران از اهمیت ویژه ای برخوردار است. بر اساس سخنان وی: آقای خاتمی رئیس جمهور جدید در نظر دارد همکاریهای خود را با تمام کشورهای قفقاز گسترش دهد. دیپلمات ایرانی خاطر نشان نموده است که ایران و ارمنستان می توانند در زمینه های خط لوله گاز بین دو کشور، نیروگاه آبی بر روی رود ارس و تونل کاجاران همکاری داشته باشند. آقای دولت آبادی در مورد قره باغ کوهستانی نیز چنین اظهار نمود که: ایران آماده است تا نقش خود را در حل مسالمت آمیز درگیری قره باغ فعال تر نماید.

شبکه تلویزیونی پرومتوس ۱۰/۰۳/۲۱

علمی

اختراع یک دستگاه جدید برای کمک به نابینایان یک دانشکند نیوزلندی موفق به ساخت وسیله ای شده است که به نابینایان کمک می کند از امواج صوتی برای دیدن اشیا استفاده کنند. این ابزار که به پیشانی بسته می شود، این امکان را برای نابینایان فراهم می کند که چهره افراد مختلف را تشخیص دهند و حتی در یک مسیر پر پیچ و خم، دوچرخه سواری کنند. این وسیله جدید عملکردی مشابه ردیاب صوتی خفاش ها دارد. محقق ۵۳ ساله نیوزلندی که بیش از ۴۰ سال برای ساخت این وسیله تلاش کرده است، پیش از این نیز دو نمونه مشابه ساخته بود که کارایی لازم را نداشته اند. این وسیله به سروپیشانی بسته می شود و امواج فراصوتی از خود ساطع می کند. امواج برگشتی توسط دو گیرنده حساس دریافت می شود.

بر اساس زیر و بم بودن صدا، فرد نابینا می تواند فاصله اشیا را تشخیص دهد. این دستگاه که "کاسپا" نامگذاری شده است به ادعای فرد سازنده آن، امکان شناسایی چهره افراد را نیز برای افراد نابینا فراهم می کند. قیمت این دستگاه در حال حاضر ۵ هزار دلار است.

منبع: پایگاه "هلت اسکات" در اینترنت.

پیاده روی و شنا بهترین ورزش برای مبتلایان به کمردرد است

افراد مبتلا به کمردرد باید در هفته ۳ بار و هر بار به مدت ۲۰ دقیقه به ورزش شنا یا پیاده روی بپردازند. دکتر "محمد مهدی امام" فوق تخصص بیماریهای روماتیسمی با اشاره به اینکه تمامی افراد دست کم یک بار کمردرد را در زندگی خود تجربه می کنند، گفت: کمردرد دارای عللی متعدد است، اما در بیشتر موارد نگران کننده نیست، زیرا در بسیاری از اوقات علت آن دردهای عضلانی و دیسکی بوده که در بیماران وجود دارد.

وی پوکی و نرمی استخوان، گرفتگی عضلات اطراف کمر، توده های اطراف استخوان، دردهای ارجاعی از کلیه و احشای اطراف کمر را از علل کمر دردها ذکر کرد و افزود: گاهی ممکن است کمردرد روماتیسمی یا دارای علل عفونی باشد که این نوع کمردرد درصد کم و در عین حال درصد مهمی را تشکیل می دهد.

این متخصص، کمردرد روماتیسمی یا عفونی را مهمترین و کمردرد عضلانی و دیسکی را شایعترین نوع کمردرد عنوان کرد و گفت: حدود ۹۰٪ این دردها به علت مشکلات دیسکی و عضلانی است.

وی با بیان این که اغلب کمردردها به دنبال کار سنگین ناصحیح عارض می شود، خاطر نشان کرد: غالب افرادی که دچار کمردرد هستند، افرادی هستند که کار سنگین مانند برداشتن جعبه نوشابه، هل دادن ماشین، برداشتن جسم سنگین از زمین و فعالیت های مشابه انجام داده اند که در بسیاری از موارد این کمردرد بهبود پیدا می کند.

به گفته وی، ۹۰٪ کمر دردها در مدت یکماه بهبود می یابد و فقط ۱۰٪ از آن ممکن است مزمن شده و ادامه پیدا کند.

این متخصص با اشاره به اینکه در کمردردهای مزمن، اغلب فاکتورهای روانی دخالت دارند، یادآور شد: افراد مبتلا به کمردرد باید این فاکتورهای روانی را کنترل کنند.

آقای محمد مهدی امام به افراد سیگاری و افراد بی تحرک که بیشتر در معرض کمردرد هستند، توصیه کرد، افراد مبتلا به کمر درد باید هر هفته ۳ بار به مدت ۲۰ دقیقه ورزش انجام دهند که این کار علاوه بر کاهش چربی بدن، عضلات کمر را تقویت کرده از بروز آرتروز نیز جلوگیری می کند.

وی شنا و پیاده روی را از بهترین ورزشهایی دانست که فرد مبتلا به کمردرد باید حداقل در هفته ۳ بار این ورزش ها را انجام دهد.

کشف جدید ستاره شناسان وجود "انرژی سیاه" را تقویت کرد

محققان با استفاده از تلسکوپ فضایی "هابل" موفق به کشف یک ابر نواختر با فاصله ۱۰ میلیارد سال نوری از زمین شدند.

این کشف وجود "انرژی سیاه" اسرارآمیز که کهکشانش را دور از یکدیگر نگاه می دارد، تقویت می کند.

به گزارش خبرگزاری فرانسه از واشنگتن و به گفته مسئولان سازمان هوا و فضاوردی آمریکا، "ناسا" این ابر نواختر را که دورتر از هر ابر نواختر دیگری است که تاکنون در فضا رویت شده است، اولین

علوم رایانه ای
<http://www.whatis.com>
 در سایت مذکور علاقه مندان می توانند به اطلاعات گسترده ای در مورد جنبه های مختلف علوم رایانه ای از قبیل نرم افزار، سخت افزار، چند رسانه ای ها، شبکه های مخابراتی، پردازنده ها، اینترنت و سیستمهای عامل و غیره دست یابند. این سایت دارای واژه نامه های تخصصی فن آوری اطلاع رسانی و دیگر شاخه های علوم رایانه ای است.

زبانزدهای ارمنی - فارسی - انگلیسی

**Հայերեն-Պարսկերեն-Անգլերեն
 առանձին
 Armenian-Persian-English Proverbs**

گردآوری و پژوهش: تامار پانوسیان
**Աշխատ. Թամար Փանոսյանը
 By Tamar Panosian**

66- Ասելը հեշտ է, անելը դժար:
Հորովել տալով արտը չի վարուի:
 دو صد گفته چو نیم کردار نیست. (فردوسی)

Action speaks louder than words.
 Deeds not words.
 Saying and doing are two things.

**67- Թեզ վեր կացողի
 դսնաթը(բաժինը) ջուխտ կը
 լինի:**

سحر خیز باش تا کامروا باشی.

Early to bed and early to rise
 makes a man healthy, wealthy and
 wise.
 The early bird catches the worms.

68- Մի ծաղով զարուն չի գայ:
**Մի փունը ծաղկով մայիս չի
 գայ:**

یک دست صدا ندارد.
 با یک گل بهار نشود.

One swallow does not a summer
 make.

**69- Մի ձեռքը որ չես կարող
 կտրես, պաչի դիր գլխիդ:**

دستی که نمی توان برید باید بوسید.

If you can not beat them, join
 them.

70- Շատին շատ, քչին քիչ:

هر که بامش بیش، برفش بیشتر.
 هر که را سر بزرگ، درد بزرگ.

A big head has a big ache.
 Much coin, much care.
 A great ship must have deep water.

نشانه های مربوط به سرطان روده بزرگ در بیماریهای دیگر گوارشی نیز به وفور دیده می شود. خونریزی از مقعد شایعترین علامت در این بیماران است.

متأسفانه اغلب بیماران به آن اهمیت نمی دهند. خونریزی در اکثر موارد به صورت مخفی است. البته اگر توده سرطان در نزدیک مقعد باشد رنگ خون دفعی به صورت روشن خواهد بود.

کم خونی ناشی از فقر آهن خصوصاً در سالمندان می تواند به دلیل سرطان روده بزرگ باشد و از آنجا که خونریزی به صورت مختصر و خیلی کم ولی مداوم است، بیماری ممکن است متوجه وجود خون در مدفوع خود نشود.

علائم و نشانه های دیگر عبارتند از: تغییر در عادت اجابت مزاج (غالباً "یبوست و گاهی اسهال) و کاهش وزن، خستگی، بی اشتها، احساس تخیله ناکامل پس از اجابت مزاج، شکم درد مبهم در سراسر شکم، اتساع شکم و استفراغ (ثانویه به انسداد روده) و وزوپیچ.

تشخیص

در بیماران مسن تر از ۴۰ سال که با خونریزی واضح از مقعد و یا تغییر در عادات اجابت مزاج و یا کم خونی فقر آهن مراجعه می کنند، بررسی از نظر سرطان روده بزرگ ضرورت دارد.

ابتدا مدفوع از نظر خون مخفی بررسی شده و پزشک مقعد را دقیقاً "معاینه می کند.

عکس برداری از روده بزرگ با استفاده از ماده حاجب و آندوسکوپی روده بزرگ اساس تشخیص را تشکیل می دهند.

با دیدن ضایعه ای در روده بزرگ، نمونه برداری انجام شده و به پاتولوژی ارسال می گردد.

تشخیص سرطان توسط متخصص پاتولوژی داده می شود.

پیشگیری

از دیرباز بشر توجه خود را به امر پیشگیری از ابتلا به سرطان و تشخیص زودرس آن معطوف کرده است.

در سال ۱۹۷۴ آقای "هیل" گزارش داده که سرطان روده بزرگ به دنبال پولیپ از نوع آدنوم ایجاد می شود و اگر آدنوم بوسیله آندوسکوپی حذف شود، احتمال بروز سرطان روده بزرگ کاهش می یابد.

در یک مطالعه، آندوسکوپی روده بزرگ در ۲۰۹ نفر در سنین ۵۰ تا ۷۵ سالگی که هیچ گونه شکایت و علامتی ندارند، انجام شده است و در نتیجه آن در و مورد سرطان روده بزرگ در مراحل اولیه و حدود ۱۰۰ مورد پولیپ یافت شده است.

با توجه به این شرایط می توان درمان مؤثرتری را جهت بیماران مبتلا به سرطان ارائه کرد و از طرفی دیگر جذب پولیپ ها بوسیله آندوسکوپی خطر بروز سرطان روده بزرگ را کاهش می دهد.

از آنجا که علائم اولیه سرطان روده بزرگ مثل نفخ شکم، شکم درد و تغییر در اجابت مزاج برای این بیماری اختصاصی نیست، باید از روش غربالگری (کشف سرطان در مراحل اولیه) استفاده کرد.

دکتر ناصر ابراهیمی دریانی
 و دکتر سید مؤید علویین

مدرک قابل رویت از این فرضیه را در اختیار محققان قرار می دهد.

"آدام رایس" از موسسه علوم تلسکوپ فضا در "بالتیمور" مرینند می گوید: این ابر نواختر ظاهراً در یکی از گروه های خاص انفجاری قرار دارد که به ستاره شناسان امکان می دهد تا دریابند چگونه روند انبساط کیهان در طول زمان تغییر یافته است.

وی افزود: این ابر نواختر به ما نشان می دهد که کیهان همانند یک راننده عمل می کند که هنگام رسیدن به چراغ قرمز سرعت خود را کم می کند و به هنگام سبز شدن چراغ پای خود را بر روی پدال گاز می فشرود.

آلبرت اینشتین برای اولیه بار وجود "انرژی سیاه" را برای توضیح علت عدم انفجار کیهان از درون پیشنهاد کرد، اما پس از آنکه "ادوین هابل" نشان داد که کیهان حقیقتاً "در حال انبساط است، پذیرفت که اشتباه کرده است. دانشمندان اکنون معتقدند که فرضیه آلبرت اینشتین درست بوده اما از طبیعت واقعی انرژی سیاه آگاهی نداشته است.

"میشل ترنر" متخصص فیزیک سیارات از دانشگاه شیکاگو می گوید: در حالیکه ما نمی دانیم انرژی سیاه چیست، اما مطمئن هستیم که درک و فهم آن نشانه های مهمی در جستجوی ما برای یکی ساختن نیروها و ذرات در کیهان ارائه می دهد.

عوامل خطر ساز ایجاد سرطان روده

سابقه قبلی پولیپ روده، سابقه مثبت خانوادگی پولیپ با سرطان روده بزرگ، بیماری کولیت اولسروز مزمن با سابقه بیش از ۱۰ سال، چاقی، مصرف الکل، عدم فعالیت فیزیکی (کم تحرکی) و استعمال دخانیات خطر ابتلا به سرطان روده بزرگ را بیشتر می کنند.

کولیت اولسروز (یازخمی) که بیش از ۱۰ سال طول کشیده و قسمت اعظم روده بزرگ را درگیر کرده، خطر ابتلا به سرطان روده بزرگ را بیشتر می کند. تنها ۵٪ این بیماران دچار سرطان می شوند، پس جای نگرانی جدی نیست ولی بهتر است بیماران با کولیت اولسروز بیش از ۱۰ سال سابقه، سالیانه تحت آندوسکوپی قسمت تحتانی روده قرار گیرند.

چاقی احتمال سرطان روده بزرگ را بیشتر می کند و این موضوع خصوصاً در خانم ها صادق است. سابق فرد در ابتلا به سرطان ناحیه تناسلی و پستان خطر ابتلا به سرطان روده بزرگ را افزایش می دهد. فعالیت فیزیکی بیشتر به طور واضح خطر ابتلا به سرطان را کمتر می کند.

استعمال دخانیات

استعمال دخانیات به طور قابل توجهی خطر تشکیل پولیپ و سرطان روده بزرگ را افزایش یم دهد.

به نظر می رسد که زایمانهای مکرر(تعداد زیاد فرزندان) می تواند خطر سرطان روده بزرگ در خانم ها را کاهش دهد و علت آن احتمالاً نقش محافظتی استروژن (هورمون زنانه که از تخمدان ترشح می شود) است.

علائم و نشانه ها

متأسفانه این بیماری ممکن است برای مدتی بدون علامت بوده و در مراحل پیشرفت تشخیص داده شود.

شعر مادرانه در ادب ارمن

“پیشکش به روان و یاد جاودانی مادرم”
ادیک باغداساریان (ا. گرماتیک)

بخش سوم و پایانی

ادامه چند قطعه شعر مادرانه از هوانس شیراز (۱۹۱۵-۱۹۷۵)

ترجمه ا. گرماتیک

۱۹۹۳/۰۷/۱۲

مادرم

واژه امیدمان، مادرم
معبد خانه مان، مادرم
گهواره مان، مادرم،
دژ خانه مان، مادرم،
پدر و مادرمان، مادرم،
ارباب و غلاممان، مادرم،
بی خانمان خانه مان، مادرم،
لانه شیرمان، مادرم،
خدمتگزار خانه مان، مادرم،
پادشاه خانه مان، مادرم،
بی چاره خانه مان، مادرم،
دارو و درمان مان، مادرم،
چشمه سار خانه مان، مادرم،
خواهر تشنه مان، مادرم،
بی خواب خانه مان، مادرم،
خواب شیرین مان، مادرم،
چراغ خانه مان، مادرم،
آفتاب خانه مان، مادرم،

مادرم، نان مان، مادرم،
خدای خانه مان، مادرم.

معجزه

خواب دیدم، در خانه می زدند،
کیست؟ گفتم از درون،
گویی پیرزنی از برون،
گفت، قربانت گردم من.

“تکه ای نان به من ده،
زنی فقیر، یتیم و بی کس ام،”
آنگاه بی درنگ در را گشودم،
معجزه! ... مرده مادرم بود.
وحشت کردم، به آغوشش افتادم،
مادرم گفت: “منم، من،
برای آزمایش تو آمدم،
تا زندگی عوضت نکرده عزیزم.
با چهره فقیر آمدم،
تا دنیا نیز نداند،
آیا هنوز وجدانت را داری فرزندم،
یا اینکه مرده است از دیرباز همچون من.

ترازو

ترجمه آلک

هنگامی که گهواره تخیل چشم به دنیا گشودم،
در عالم حقیقت عشق مادر را یافتم
ابروانم را شاهین ترازو ساختم،
چشمانم را دو کفه آن
و عشق مادرم را مقیاس
همانقدر بزرگ بود،
که ژرف و لطیف
هیمالیا را معیار قرار دادم،
کوه و کفه بهم خورد،
دریاها را سنجیدم،
عشق مادرم ثقیل بود،
کرات را معیار قرار دادم،
باز هم عشق مادرم سنگین تر بود.
عشق تو را
ای دلدار
عشقت را سنجیدم،
دو کفه هم دیگر را زیر و رو کردند
اما آن هنگام که از دشت موطنم
مشتی خاک در آغوشت ریختم،
دو کفه همدیگر را بوسه زدند

دود زده، همچون چراغی کهنه
معصوم، همچون مهتاب،
مادرم!
بی جلا، همچون کلبه ای متروک
ستبر، همچون سنگ زیرین آسیا،
پدرم.
دور همچون ماسیس بی توان
با من، همچون ماسیس تابناک
امیدم.

زن چراغ است
و مادر آفتاب
اما بیا و بنگر که چراغ
هوس کشتن آفتاب دارد.

دریغا!

مادرم را، آفتابم را زبان ببرم،
تا چراغی را در شب برافروزم.
چه کسی بهار بی بازگشت را به زمستان
و آفتاب را
به سوسوی هزاران چراغ
می فروشد
مادرم آفتابی است
اگر چه خاموش
هم سنگ نمی دانم
الله را
با تاری از گیسوان مادر
ای آفریدگار پوزشم بپذیر
اگر بگویم
آنجا که مادر است دیگر بخدا چه نیاز

دستان مادر

بارویبر سواک (۱۹۷۱-۱۹۲۴)
ترجمه آلك

تا تو نتوانیم بوسید؟
و اینک دیر گاهی گذشته است
چون خسته و غمگین
از دشت خاک خورده بخانه باز می گردم
آغوشی ببوسیدم نمی گشایی
مادر!
کجا توانمت یافت
در دشت بیکران
بر فراز آن تل کوچک
که همچون کوهی از اندوه ورم کرده است
مزارت را می بوسم
اما ای دریغ!
چگونه توانم گفت
مادر!
هم اینک مشتاق بوسه توام.

سخن پایان

پتروس کاجبرونی
ترجمه ا. گرمانیک
(نثر مسجع)

من خواهم آمد

در انتظارم بمان محبوبم، آنگاه که همه راه بی برگشت در پیش گیرند و تو
در تلخکامی هجران، غمزده اشک ریختن آرزو کنی، من خواهم آمد.
در انتظارم باش، محبوبم، آنگاه که همه پیمان شکن از برگشتن پرهیزند و
تو در خشم ناچاری سرنازنینت را به سنگ و صخره کوفتن خواهی، من خواهم
آمد.
در انتظارم بمان، محبوبم، آنگاه که همه ترا فراموش کنند و نه یادی... و
تو غرق در نومیدی و غم، در پی آسیب به خویش، من خواهم آمد.
من می آیم تا با لبان تشنه ام اشکهایت را پاک کنم، زخمهای دردناکت را
بر تن خویش گیرم، و قلب تهی از عشق شیرین ترا با عشق بی پایان و جاودانی
ام مملو سازم.
من خواهم آمد.

پتروس کاجبرونی

ترجمه ا. گرمانیک (۱۳۷۲/۴/۳۰)

اگر مطمئن باشم که پاسبان عبوس مرا با مهر و محبت دستگیر خواهد
کرد، گر چه بیگناه باشم، خود را تسلیم او خواهم کرد.
اگر مطمئن باشم که قاضی عادل مرا با مهر و محبت محاکمه خواهد کرد،
من بدون دفاع، خود را محکوم خواهم نمود.
اگر مطمئن باشم که زندانبان سنگدل مرا با مهر و محبت به زندان خواهد
افکند، من خانه ام را رها نموده خود را به حبس خواهم سپرد،
اگر تنها با مهر و تنها با مهر و محبت رفتار کنند.

و اما نه! من که امروز سخن مادر را به گوش آفریده گانش رساندم، به تو
ای دوست شاعر من می گویم، این نه آن پاسبان و نه قاضی و نه آن زندانبان
است که آنگونه که می خواهی با مهر و محبت با تو رفتار کنند، تنها یک
موجود را خواهی یافت که چنین باشد و من نشانی او را به تو می دهم، سر
منشاء مهر و محبت و عشق جاودانه بی دریغ و یک سویه و بی پایان همانا مادر
است، مادر و بس.

ادبک گرمانیک

دستها
دستهای مادر
این کهن شده تازه مانده
چه ها که نکرده این دستها
بگاہ عروسی
چگونه رقصیده اند
با چه کرشمه ای
با چه رویایی
چه ها که نکرده این دستها
چون مادر شد
بیدار ماند از شام تا بام
تا کودک را با شیریه جان پرورد
چه ها که نکرده این دستها
بی برگ ماند و رنج برد این دستها
با سکوت دریا و ش
با شکیب صدف
چه ها که نکرده این دستها
به آسمان سرکشید چون ستون
تا ستون خانه اش نلرزد
و شیر اوژنش از جنگ باز گردد
چه ها که نکرده این دستها
فرتوت گشت و لقب گرفت مادر بزرگ
این دستهای پر توان بی توان ماند
اما اگر
در توان نوه اش توانی تازه گرفت
چه ها که نکرده این دستها
سنگ از دل کوه برکند
و کوه را لرزاند
و ما دست پروردگان
چون فرزندی خلف
ببوسم این دستهای
زاینده را پرورنده را
بیمار خوار
و ملال ناپذیر را
و بدانیم
این دستهای پینه بسته و قاچ شده را
- که پیوسته غبار رفته رفته شسته -
لطیف چون ابریشم
و پاک چون نگاه کودک.

مادر

آرامائیس ساهاکیان
ترجمه آلك

مادر!
بگاهی که از دشت و کوهسار
به خانه باز می گشتم
می خواستی در آغوشم بگیری
و با اشتیاق ببوسی
من سر خوش بخلوتی می گریختم
و خنده بر لب نگاهت می کردم
کدامین هوس پروازم می داد

دائی خچان^۱

- صباح شما بخیر .
- آه! سلام دائی خچان . دختر! برای دائی خچان چای بیار، نان بیار، عرق بیار.
- ... خیر باشه دائی خچان . چی شده؟ چه اتفاقی افتاده که راهی شهر شدی؟
- چه اتفاقی باید بیفته؟ دلمان برایتان تنگ شده بود. گفتیم بیام ببینم زنده این یا مرده این.
- ممنونم، ممنونم دائی خچان.
- دائی خچان همراه با نطق کردن از اینجا و آنجا چای خورد و نان را سق زد و دست آخر خاموش شد و چپش را گیراند و حلقه های دود را دسته دسته به هوا فرستاد. یکباره چپش را از دهانش بیرون آورد و گفت :
- با این حساب چطوری میشه ؟
- چی دائی خچان؟
- اینکه بچه را میبرن سربازی.
- نمیدونم ... از من چه کاری بر می آید؟
- چه دیگه کدومه؟ اونجا زن دائیت نشسته و داره گریه میکنه!
- ... بگو، آخه چه کاری میتونم بکنم؟ هر کاری بگی حاضرم .
- میگم بریم راه و چاره ای بکنیم ببینیم چه کار میتونیم کنیم.
- خوب بفرمائید. بریم!
- به دفترخانه رفتیم. از دفتردار خواهش کردم، تاریخی را که دائی خچان نشان داده بود در دفترها پیدا کند. هر چه قدر گشتم و دفترها را زیر و رو کردیم از پسر دائی خچان خبری نبود.
- .. چطوری برادر؟
- ک... نیست دیگه! دائی خچان.
- حالا چند سال هم پائین بگیرید ممکنه اشتباه کرده باشیم.
- دفترهای جدیدی آوردیم و جستجو کردیم اما در آنها هم نبود. دائیس خچان دوباره گفت:
- ممکنه اشتباهی کرده باشیم ... بیخود و بی دلیل اشتباه میکنیم. بچه به حساب من باید بزرگتر باشه. متام باید میگفتی بزرگتر بگیره! کم گفتم.
- خوب دائی خچان بزرگتر میگیریم.
- دفترهای تازه ای آوردیم و از نو آنها را زیر و رو کردیم . دوباره نبود.
- نیست کشیش نوشته.
- وا... این چطوری ممکنه؟
- ... نیست دیگه! چه بکنیم... بریم دائی خچان.
- با رفتن چه چیزی درست میشه؟ اونجا زن دائیت نشسته و داره گریه میکنه!
- ... چه بکنیم؟ خوب نیست دیگه!
- بیرون آمدیم. هنوز پنجاه قدم نرفته بودیم که دائی خچان من و من کنان ایستاد.
- وا ایستا حالا!
- باز چی شده دائی خچان؟
- متام کجا رفتیم؟ کجا میریم؟
- به خونمون دیگه.
- دوباره برمیگردیم؟
- وا... که چه کار کنیم؟
- آخه از اینجا و اونجا که آمدم اسم تورو به زبون آوردم حالا که برم چه خبری ببرم؟
- ... چه بکنم دائی خچان؟ دفتر اونجا بودن . کلی تاریخ و سال دیدیم و زیر و رو کردیم. نیست!
- چطوری که نیست؟ چطور بچه همه هست اما بچه من نیست ...
- ... اینطوری دیگه . چه کنیم؟
- دائی خچان تا هنگام رسیدن به خانه دم نزد. زخم پرسید:
- ها! چه کردین؟
- دائی خچان جواب داد که:
- حالا هنوز مونده تا ببینیم.
- من تو حرفشان پریدم که:
- دیگه چی چی رو ببینیم. تو دفترا نوشته نشده. تموم شد و رفت. واسلام!
- دائی خچان نالید :
- تموم شد! تموم شد! همین. منم از همون راهی که اومدم از همون راه هم به خونمون برمیگردم.
- اینرا گفت و بحالت قهر نشست و با زور هر چه تمامتر دود چپش را بیرون داد.
- وقت ناهار فرا رسید. نشسته و خاموش غذا میخوردیم. یکدفعه دائی خچان غذایش را نیمه کاره رها کرد و رو به من کرد و گفت :
- حالا که برم به زن دائیت چی بگم؟
- در چه موردی؟
- در مورد همین دفترا
- وا... نیست! نیست! دائی خچان. کشیش نوشته. نیست!
- ... یه چیزی داری میگی ها!
- یعنی چی به چیزی میگم؟ به تو میگن نیست!
- دائی خچان دوباره نالید و چپش را ساز کرد.
- بعد از ناهار به اتاقم رفتم تا کمی استراحت کنم. در این فکر بودم که این دهاتی های ما چه جور آدمهایی هستند... یکدفعه دائی خچان را در اتاق دیدم.
- داری میخوای؟
- ها بله .
- حالا چه وقت خوابه؟
- وا... خوب چه بکنم دائی خچان؟
- آخه من اومدم اینجا موندگار شدم. بالاخره چه کار میکنی؟
- چه کار کنم دائی خچان؟
- واسه این دفتر دستک ها چی میگی؟
- وا! آدم عجیب و غریبی هستی. بابام جان! به تو به زبون ارمنی میگن نیست! نیست! دائی خچان.
- ... خوبه خوبه! حالا چرا عصبانی میشی؟ خوب منم میرم خونمون . خدا نگهدارت.
- و غرغر کنان بیرون رفت .
- خدا بهمراست. ... خوب چه بکنم؟ نیست دیگه!
- پا شدم. دائی خچان را دیدم که در بالکن نشسته بود و چپش میکشید. کلاهم را برداشتم که از خانه بیرون بزنم.
- کجا میری؟
- دائی خچان بود که از پشت سر صدایم میکرد.
- چی میگی؟
- چیزی نمیگم.
- داری میری؟
- ها..
- به دفتر خونه سر نمیزی؟
- نه .. نمیتونم.
- پس از این واقعه دائی خچان به ده رفته بود و گفته بود که جایش تنگ بوده ، بعد به شهر برگشته و از من خواهش کرده بود که کمکش کنم. اما من هم گفته بودم که نمیتوانم.
- بعد از این دیگر نه به حرفهایش گوش میدادند و نه به قیافه اش نگاه میکردند.

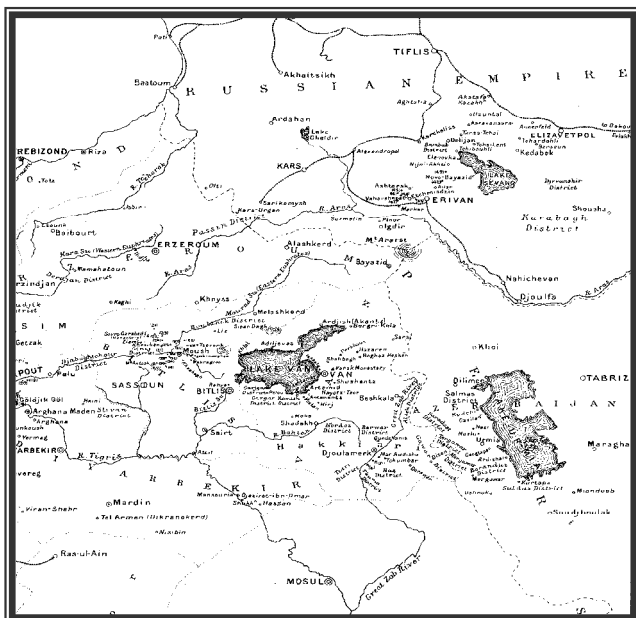
فرانسه

و

مسئله ارمنی

نوشته: روبن ساهاکیان
ترجمه: کارو سارگسیان

چگونگی سیاست فرانسه نسبت به ارمنستان غربی و مسئله ارمنی همواره در گرو منافع ویژه انحصارگران و سرمایه داران فرانسوی بوده است. نزدیک به ۶۲٪ بدهی خارجی عثمانی و ۵۰٪ سرمایه موسسات تنباکوی امپراتوری به فرانسه تعلق داشت. به همین علت، فرانسه مخالف تجزیه عثمانی و آزادسازی ارمنستان غربی از یوغ عثمانی بود. برای فرانسه بهتر آن بود که ارمنستان غربی بخش جدایی ناپذیر عثمانی باقی بماند تا او بتواند به استعمار آنجا بپردازد. منافع اقتصادی همواره عامل تعیین کننده سیاست فرانسه در قبال مسئله ارمنی از زمان جنگ روس و عثمانی در سپتامبر ۱۸۸۰م و کنگره برلین تا امضای پیمان لوزان در ۱۹۲۳م بود. فرانسه در ۷ سپتامبر ۱۸۸۰م هشدار توخالی دولت‌های اروپایی را که از باب عالی خواستار تأمین امنیت ساکنان ارمنی ارمنستان غربی مطابق ماده ۶۱ پیمان برلین بود امضا کرد، اما پیوسته در پی ایجاد روابط نزدیکی با سلطان عبدالحمید دوم، حتی در زمان کشتار ارمنیان در ۹۶-۱۸۹۴م بود. مردم فرانسه در اعتراض به ددمنشی‌های ترکان، وزیر امور خارجه خود یعنی گابریل آنوتو را به سبب گرایش‌های ترک‌خواهانه او ((آنوتو پاشا)) نامید، و عبدالحمید دوم را لقب ((سلطان سرخ)) داد. اما دولت فرانسه خاموش بود. فرانسه در قلمرو عثمانی، بویژه در ارمنستان غربی و کیلیکیه، همچنین به دنبال مقاصد سیاسی و فرهنگی بود. فرانسه که خود را به اصطلاح ((حامی)) همه کاتولیک‌های مشرق زمین می‌نامید، می‌کوشید تا نفوذ خود را از طریق مدارس و موسسات خیریه گسترش دهد. دین نیز جایگاه ویژه‌ای در روابط فرانسه با ترکیه داشت. فرانسه که بیشتر مستعمرات آن مسلمان نشین بودند، غالباً از سلطان به عنوان خلیفه و رهبر دینی مسلمانان جهان پشتیبانی می‌کرد. پس از سرنگونی عبدالحمید دوم زمامداران فرانسه سیاست ترک‌خواهانه خود را ادامه دادند. بر خلاف سوسیالیست‌ها و دیگر نیروهای پیشرو که از زمان حکومت ترک‌های جوان به محکوم کردن کشتار ارمنیان کیلیکیه (۱۹۰۹م) در مجلس فرانسه پرداختند، زمامداران فرانسه خاموشی گزیدند. آنان حتی در سال‌های ۱۴-۱۹۱۲م که مسئله ارمنی بار دیگر در دستور کار دیپلمات‌های اروپایی قرار گرفته بود، تحرک چندانی از خود نشان ندادند. فرانسه در ۹ مارس ۱۹۱۴م پیمانی با ترکیه بست و امتیاز ساخت خطوط آهن و جاده‌ها را در ارمنستان غربی به دست آورد. در جنگ جهانی اول نیز اگر چه فرانسه و ترکیه در دسته بندی‌های مخالف هم ظاهر شدند، اما فرانسه در عمل هیچگاه با ترکیه نجنگید و اگر چه او جزو کشورهای بود که خواهان تجزیه امپراتوری عثمانی بودند، اما تنها علت آن این بود که تجزیه عثمانی دیگر امری اجتناب ناپذیر گشته بود و فرانسه که کشوری استعمارگر بود نمی‌توانست سهم خود را طلب نکند. مطابق پیمان سایکس-پیکو که در سال ۱۹۱۶م به امضا رسید، کیلیکیه در قلمرو نفوذ فرانسه جای گرفت و نیروهای فرانسه پس از جنگ جهانی اول کیلیکیه را به تصرف درآوردند. فرانسوی‌ها از ارمنیانی که از نژادکشی جان بدر برده بودند خواستند تا به سرزمین پدری خود بازگردند. اما منافع مادی فرانسه بار دیگر نقش تعیین کننده خود را به نمایش گذاشت و دیپلمات‌های فرانسوی به ادامه سیاست ویژه خود، یعنی دستیابی به توافقاتی جداگانه با ترکیه، ادامه دادند. در دسامبر ۱۹۱۹م به دنبال مذاکرات ژرژ پیکو، کمیسر عالی فرانسه در سوریه و کیلیکیه، با مصطفی کمال پیش نویس توافقنامه‌ای تنظیم شد (بدون اطلاع انگلیس) که مطابق آن فرانسه می‌بایست منطقه کیلیکیه را به ترکیه بازگرداند و ضامن تجزیه ناپذیری آن باشد. در کنفرانس دولت‌های متفق که در سال ۱۹۲۰م در سان رمو برگزار شد و مسئله تقسیم نهایی قلمرو عثمانی به تصویب رسید، نمایندگان فرانسه تنها از ((مسئولیت اخلاقی متفقین)) سخن به میان آوردند. میران، نخست وزیر، و برتلو، وزیر خارجه فرانسه، خبرهای مربوط به کشتارهای قریب الوقوع مسیحیان کیلیکیه را تکذیب کردند و چنین شد که رویدادهای آتی کیلیکیه تبدیل به فاجعه‌ای برای ارمنیان گردید. دومین گامی که فرانسه به زیان امنیت جانی ارمنیان کیلیکیه برداشت، امضای پیمان آتش بس با دولت آنکارا در

۲۸ مه ۱۹۲۰م بود. این عقب نشینی جدید فرانسه موجب تشویق ملی گرایان ترک در راستای از سرگیری عملیات سرکوبی ساکنان ارمنی کیلیکیه گشت. این سیاست فرانسه مبنی بر توافق با ترکیه به هر قیمت ممکن، تا پس از امضای پیمان سور در ۱۹۲۰م نیز ادامه یافت. در ماده ۸۸ پیمان سور آمده بود که ترکیه استقلال دولت ارمنستان را به رسمیت می‌شناسد. اما هنوز تیزی از امضای آن نگذشته بود که نمایندگان فرانسه خواستار بازنگری در پیمان سور به خاطر ((تضاد شدید آن با منافع فرانسه)) گردیدند. فعالیت دیپلمات‌های فرانسه منجر به آن شد که کنفرانس پاریس (۱۹۲۱م) خواستار تغییراتی جزئی در پیمان سور گردید. در کنفرانس لندن در سال ۱۹۲۱م، بوغوس نوپار، رئیس هیات نمایندگی ملی ارمنی، از نماینده فرانسه خواست تا ((رسماً از کیلیکیه پشتیبانی کند)) و خواهش نمود که ساکنان ارمنی را به حال خود رها نکند و بکوشد تا برای کیلیکیه گونه‌ای خودمختاری اداری برقرار کنند. برتلو در پاسخ گفت که ((فرانسه مصمم است تا جایی که بتواند امنیت اقلیت ارمنی را تضمین کند ... فرانسه در همه شرایط و بدون در نظر گرفتن چگونگی روابط خود با ترکیه به تعهدات خود عمل خواهد کرد)). در واقع، فرانسه کوشش بسیار داشت تا با دولت ترکیه به توافقاتی جداگانه دست یابد و سرانجام در ۹ مه ۱۹۲۱م توافقنامه همکاری‌های سیاسی، نظامی و اقتصادی میان آنها به امضا رسید. توافقنامه فرانسه و ترکیه (که در عمل سرنواشت ارمنیان کیلیکیه را به دست نیروهای مصطفی کمال می‌سپرد) نگرانی‌های بسیاری در ساکنان مسیحی کیلیکیه پدید آورد. در ۵ آوریل ۱۹۲۱م نامه اعتراض آمیز نمایندگان جوامع مسیحی کیلیکیه به پاریس مخابره شد، اما این اعتراضات نتوانست از مذاکرات فرانسه با ترکیه، که در ۱۹۲۱م به امضای توافقنامه ترکیه و فرانسه انجامید، جلوگیری نماید. کمالیست‌ها این توافقنامه را به سود بیرون آوردن مسئله ارمنی از دستور کار مذاکرات خود با کشورهای آنانست به کار گرفتند و آن دولت‌ها نیز به نوبه خود کمتر از پیش به این موضوع پرداختند. پوانکاره، نخست وزیر فرانسه، در نامه‌ای که در فوریه سال ۱۹۲۲م به کرزون، نخست وزیر انگلیس، فرستاد چنین می‌نویسد: ((در باره ارمنستان ترکیه، من تکرار می‌کنم که رعایت پیمان سور دشوار است، و بر این باورم که راه حل مسئله ارمنی را نباید در کیلیکیه جست، زیرا باید گفت که در آنجا دیگر هیچ ارمنی وجود ندارد)). پس در عمل چنان اوضاعی به وجود آمد که ارمنیان به ناچار به کشورهای دیگر پناه بردند و فرانسه با زبان نخست وزیر خود اعلام کرد که در هیچ گوشه‌ای از کیلیکیه جایی برای زندگی ارمنیان یافت نخواهد شد.

سیاست‌های ریاکارانه فرانسه در قبال مسئله ارمنی در کنفرانس لوزان (۲۳-۱۹۲۲م) نیز بازتاب یافت و به امضای پیمانی انجامید که در آن هیچ نامی از ارمنستان به میان نیامده بود.

ماخذ: دانشنامه ((مسئله ارمنی))، ایروان، ۱۹۹۶.

تصفیه قومی و استحاله اقوام دیگر

نوشته: ناتول هاگوبیان
ترجمه: ورژیک محمودیان

جهان تا سال ۱۹۱۸ با کشوری به نام آذربایجان و مردمی به نام آذربایجانی ناآشنا بود. آذربایجان، که پس از آن جمهوری آذربایجان شوروی نام گرفت، در سرزمین‌های تاریخی ارمنیان، ایرانیان و گرجیان پدید آمده است. مردم ترک زبان جمهوری آذربایجان کنونی تا سال ۱۹۱۸ به نام تاتار و یا ترک‌های قفقاز خوانده می‌شدند و پس از آن ترک‌های آذربایجان و آذربایجانی نامیده شدند. امروزه حکام باکو آشکارا نسبت سرزمین‌های ارمنستان، ایران و بخشی از قلمرو گرجستان ادعای ارضی دارند و آن‌ها را ((خاک اصلی آذربایجان)) می‌شمارند. ما این ((موضوع)) را به تاریخدانان و آگاهان می‌کنیم و در این جا سیاست ملی باکو را در طول ۷۰ سال دوران شوروی مورد توجه قرار می‌دهیم. بنا بر آمارهایی که منابع آذربایجانی ارائه می‌دهند، جمعیت آذربایجان در سال ۱۹۷۲، ۵ میلیون و ۳۲۳ هزار نفر بوده است که ۷۳٫۸ درصد آن آذربایجانی، ۱۰ درصد روس، ۹٫۴ درصد ارمنی، ۲٫۷ درصد لرگی و ۴٫۱ درصد آن را اقوام دیگر تشکیل می‌دادند. شمار ارمنیان با احتساب ساکنان قزاق‌باغ بالغ بر ۴۸۴ هزار نفر بوده است. جمعیت آذربایجان در سال ۱۹۸۹ میلادی بنا بر آمارهای اتحاد شوروی از ۸۲٫۷ درصد آذربایجانی، ۵٫۵ درصد ارمنی، ۵٫۶ درصد روس، ۲٫۴ درصد لرگی و ۳٫۸ درصد دیگر اقوام تشکیل یافته بود.

این‌ها آمارهای رسمی آذربایجان هستند. اکنون به آمارهای غیررسمی بپردازیم. برای این که خوانندگان را با آمار و ارقام به سردرد دچار نکنیم، ترکیب جمعیتی آذربایجان را در سال ۱۹۸۸ مورد توجه قرار می‌دهیم. علت این که سال ۱۹۸۸ را نقطه آغاز قرار داده‌ایم این است که از این تاریخ بود که کشتارهای جمعی ارمنیان آذربایجان، کوچ اجباری روسی زبانان، آذربایجانی کردن اجباری کردها و اقوام دیگر آغاز شد. تا سال ۱۹۸۸ در آذربایجان تعداد ۷۰۰ هزار لرگی، ۵۳۰ هزار روس، ۵۰۰ هزار ارمنی و ۱۵۰ هزار نفر از مردم قفقازی (شامل آوارها، لاک‌ها، تات‌ها و غیره)، ۱۵۰ هزار ترک مسقطی، ۱۰۰ هزار تالشی، ۷۰ هزار ایرانی، ۴۰ هزار یهودی، ۳۰ هزار گرجی مسلمان و ۳۰ هزار آشوری سکونت داشتند.

روس‌ها و جمعیت روسی زبان آذربایجان بیشتر در پایتخت و شهرهای کوچک شبه جزیره آبخوران ساکن بودند. در حال حاضر از بیش از نیم میلیون نفر روس، تنها ۸۰ هزار نفر در آذربایجان مانده‌اند که بیشتر آن‌ها را سالخوردگان تشکیل می‌دهند که امکان خارج شدن از کشور را نداشته‌اند. لرگی‌ها بطور متمرکز در قزاق، اسماعیل، کوساری، قبا، خائماس و مناطق پیرامون زندگی می‌کنند. با این که وارد سومین هزاره می‌شویم، هنوز در گوشه‌ای از جهان شاهد ادغام اجباری لرگی‌ها در آذربایجانی‌ها، که هیچ وجه مشترکی با آن‌ها ندارند می‌باشیم. ارمنیان آذربایجان به زحمت بعد از کشتار سومگایت، باکو و کیروف‌آباد گریختند. اکنون اصرار حکام باکو مبنی بر این که در آنجا ۳۰ هزار ارمنی زندگی می‌کنند از سوی سازمان مهاجران تکذیب می‌شود. در آذربایجان حدود ۱۴۰۰ ارمنی مانده‌اند، که اکثر آن‌ها سالخورده هستند و شهروند درجه دوم به شمار می‌آیند.

اقوام قفقازی، یعنی آوارها، لاک‌ها، تات‌ها و غیره، عمدتاً در کاسخی، شکسی و اوغوز متمرکز شده‌اند. اودی‌های مسیحی که از اقوام قفقازی می‌باشند، اما ارمنی زبان هستند، در سال ۱۹۸۸ به ارمنستان مهاجرت کردند. ترک‌های مسقطی در نواحی بیلقان، آغاجابادی و زردوب زندگی می‌کردند. کردها در مناطق مرکزی آذربایجان یعنی، کردامیر، و همچنین زنگلان، قباتلی، لائین و کلججار متمرکز بودند. تا پیش از جنگ قزاق‌باغ و آذربایجان، کردهای کردامیر آذربایجانی محسوب می‌شدند، اما کردهای مناطق زنگلان، قباتلی، لائین و کلججار از ستم حکام باکو به روسیه گریختند و بخشی هم آذربایجانی شدند. دلیل اصلی این بود که باکو سعی داشت درگیری بین ارمنیان و کردها را تشدید کند، در حالی که کردها خواستار آن نبودند. در جنوب شرق آذربایجان بیشتر تالشی‌های فارسی زبان زندگ می‌کنند. حکام باکو پس از آن که در سال ۱۹۹۳ شورش گومباتوف را در خون خفه کردند، اقدام به آذربایجانی کردن تالشی‌ها نمودند. ایرانی‌ها در سواحل دریای خزر، یهودی‌ها در باکو و گرجی‌های مسلمان نیز در بلوکان زندگی می‌کردند. آشوری‌ها هم تا سال ۱۹۸۸ در طول مسیر رود ارس در مرز ایران و آذربایجان، یعنی هورادیز، احمدییلی، اورجکیده و امیشلی سکونت داشتند.

آتیچه در جامعه ارمنی واقعیت دارد این است که آذربایجان شوروی در طی ۷۰ سال مخصوصاً در آخر سال‌های دهه ۸۰ سیاست طرد ارمنی‌ها از آذربایجان را در پیش

گرفته بود، در حالی که با ارمنیان مقیم آذربایجان همان رفتاری را داشته‌اند که با اقوام غیر

ویلیام سارویان

(۱۹۸۱-۱۹۰۸)

ترجمه: ورژیک محمودیان

بیست سال پیش، در ماه مه ۱۹۸۱ انسانی بزرگ و نویسنده‌ای توانا به نام ویلیام سارویان زندگی را بدرود گفت. او در سال ۱۹۰۸ در شهر فرزنو در کالیفرنیا به دنیا آمد. خانواده او از شهر بیتلیس (بیلیس) در ارمنستان غربی به آمریکا مهاجرت کرده بودند. اگرچه او در آمریکا زاده شد و از دوران کودکی در سرزمین بیگانه پرورش یافت، اما به واسطه نزدیکی خود که از ارمنستان غربی به آمریکا کوچ کرده بودند با عشق و اشتیاق با روحیه مردم سرزمین پدری خود آشنا شد. سارویان می‌گوید: ((من در کالیفرنیا زاده شده‌ام، اما بیتلیس هستم. بیتلیس در جان من است. من بیتلیس را می‌توانم ببینم. من در آنجا خانه و کوچه خودمان را می‌بینم)).

قوم ارمنی بجز آن گروه از نویسندگان که در میهن خود زاده شده و با زبان مادری خود نوشته است، به علت داشتن شرایط نامناسب تاریخی دارای نویسندگان بسیاری است که در کشورهای مختلف زندگی کرده و آثار خود را با زبان‌های ملی آنها نوشته‌اند. در میان این نویسندگان خوشبختانه کسانی هستند که با وجود اینکه با زندگی و فعالیت ادبی خود به محیط غربی وابسته‌اند، پیوند با ملت خود را قطع نکرده‌اند. ویلیام سارویان در رده نخست چنین نویسندگانی جای دارد.

سارویان از روزگار کودکی با زبان مردم ارمنستان غربی آشنایی داشت و آن را از نزدیکیانش آموخته بود. او می‌نویسد: ((در خانه ما، تنها در حضور کسانی که ارمنی نمی‌دانستند به انگلیسی صحبت می‌کردیم)). سارویان زبان ارمنی را غیر از نزدیکان خود از ارمنیان پراکنده قلمرو عثمانی یاد گرفته بود و با آنها تماسی همیشگی داشت. سارویان می‌توانست اندیشه‌ها و احساسات خود را با واژه‌های ساده بیان کند و دریافت خود را از پیچیده ترین پدیده‌ها تفهیم نماید.

او می‌گوید: ((نخستین بار که نیاز نوشتن را احساس کردم، خواستم بدانم که از کجا می‌آیم، که هستم، و چه می‌خواهم بگویم. و آن زمان بود که دریافتم تا ندانم که هستم، نمی‌توانم چیزی بنویسم... و چون دانستم که ارمنی هستم، از بیتلیس آمده‌ام و فرزند ارمناک و تاگوگی سارویان هستم، آنگاه شروع به نوشتن کردم)). در جایی دیگر می‌گوید: ((اگر چه من به انگلیسی می‌نویسم، اما خود را نویسنده‌ای ارمنی می‌دانم. واژه‌هایی که به کار می‌برم انگلیسی هستند، محیطی که از آن می‌نویسم آمریکا است، اما روحی که مرا به نوشتن وامی‌دارد ارمنی است. پس من یک نویسنده ارمنی هستم. بودن عضوی از خانواده نویسندگان ارمنی برای من افتخاری است بزرگ)).

ویلیام سارویان اعتقاد عمیقی به انسان داشت و چنانچه در جایی ستمی بر انسان واقع می‌شد او به خشم می‌آمد و از این بیداد به خود می‌پیچید. او می‌گوید: ((من به سرشت نیک انسان اعتقاد دارم. باور دارم که سرنوشت انسان سرنوشتی پاک است. از نیروهایی که می‌کشند شرافت انسان را از میان بردارند و آن را از او بستانند، متفرم. سلاح من در ستیز با نیروهای پلید جهان، تیزی نیست جز نگاهی مهربان، اندیشه‌ای صادق، قلبی پاک و روحی مهرانگیز. و این‌ها هستند که مرا وادار به نوشتن می‌کنند. دلم می‌خواهد که انسان آفریده‌ای شریف باشد. می‌خواهم که زندگی آدمی، از زایش تا مرگ او، در هر سال و هر لحظه آن، سبکبال، شاد، گیرا و پرمعنی باشد. من باور دارم که چنین چیزی ممکن است. ستم و ددمنشی را خوار می‌دارم و از دیوهایی که در پی چنین چیزی هستند بیزارم. باور دارم که به درد آوردن انگشت کوچک انسان حتی از مرگ طبیعی او بسیار ظالمانه‌تر است. به هنگامی که گروهی از انسان‌ها در اردوگاه‌ها زخم برمی‌دارند و می‌میرند، دیوانه وار احساس درد می‌کنم)).

وایسین آرزوی سارویان این بود که بخشی از وجودش تا ابد در خاک میهنش باقی بماند. چنین نیز شد. او در سال ۱۹۸۱ در گذشت و در زادگاهش، شهر فرزنوی ایالت کالیفرنیا، به خاک شمرده شد. سپس بخشی از خاک مزار او را بنا به وصیتی که کرده بود به ارمنستان آوردند و با شکوهی وصف ناپذیر در کنار نامداران و بزرگان فرهنگ ارمنی به خاک سپردند.

آذربایجانی داشتند. و این به هیچ وجه امری اتفاقی نیست که در سال ۲۰۰۰ در آذربایجان هیچ نشانی از کردها، آشوری‌ها و اوتی‌ها دیده نمی‌شود و محض نمونه تنها می‌توان تعدادی ارمنی، یهودی و تاتار یافت.